

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm II. In Appellationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

deoque tacite remittatur, nihilominus valet processus.

2 Nota I. Si iuramentum initio præstitum non sit, postea exigi potest, à parte quidem litigante, donec in causa conclusum sit. Postea verò nihil petere aut allegare potest, quod vel ad jus vel ad factum pertineat, uti docent DD. in Cap. *Cum dilectus*. 9. de fide Instrum. à iudice verò ex officio exigi potest iuramentum, si ita necesse videatur, etiam postquam conclusum fuit, antequam sententiam ferat. teste Joann. Andreà hinc. n. 2. Phil. Franco n. 1. Gail. l. 10. observ. 83. n. 6. arg. 6. Cùm Joann. De fide Instrum.

3 Nota II. Iuramentum Calumniæ aut Veritatis partes remittere non possunt pactione expressâ, uti hinc indicatur & habetur in l. 2. §. Sed quia. h. t. possunt tamen remittere tacite seu non exigendo. Ratio est, quia si iuramentum expressâ pactione remittatur, videtur concedi facultas calumniandi, non item si tacite prætereatur; quare nec consuetudo introduci potest, ut iuramentum calumniæ expressè liceat remittere, quia turpitudinem continere videtur; sed ut non juretur de Calumnia, si partes non exigant, adeò ut neque iudex ordinariè exigere teneatur, videtur per consuetudinè introduci posse, ut docet Gail. l. 1. Observ. 85.

4 Si tamen pars altera petat iuramentum calumniæ præstari, & iudex non jubeat jurari, vitatur processus. Ita ex communi Bartol. in cit. §. Sed quia. n. 3. Francus hinc. n. 4. ubi ait, quòd callidi procuratores de industria petant à principe præstari iuramentum calumniæ, sed nec multum virgeant, ut in fine iudicium processum nullitatis arguere possint: propter iuramentum petitum non præstitum. Vide quæ docet Gail. loc. cit. & observ. 80. ubi excipit Procuratorem fisci imperialis, quòd ad iuramentum calumniæ cogi non debeat, quia & personæ qualitas & officij necessitas calumniæ præsumptionem excludit.

§. Quamvis.

5 Tametsi secundum priores Canones ju-

ramentum calumniæ exigi non debuerit in causis spiritualibus, sed tantum de veritate, quia tamen etiam in his causis frequenter calumniæ irrogantur, idè visum est Bonifacio VIII. decernere, quòd eo jam tempore à plerisque observabatur, ut in dictis causis tam de veritate, quàm de calumnia jureretur.

Nota. Expediit quandoque propter temporum & hominum mutationem, statuta Canonum mutare. Est autem sermo de Canonibus pertinentibus ad mores, quæ propriè dictæ leges sunt, at verò fidei Canones seu decreta, cùm infallibilem veritatem habeant, mutari haud possunt.

Quæritur: Si principio litis de calumnia juratum sit à partibus, num etiam necesse sit jurare de Veritate. Resp. Iuramentum calumniæ interdum sumitur latè, ut etià comprehendit iuramentum de dicendâ veritate, interdum verò strictiùs, prout distinguitur à juramento illo, nam sæpe fit ut Procurator, Tutor, aut Syndicus tantum juret de calumnia, sed Dominus seu persona principalis, si meliùs scire videatur, quæ facti sunt, de veritate jurare compellatur, ut docet Francus in cap. seq. Vult itaque dicere Pontifex, non sufficere in causis spiritualibus iuramentum de veritate, seu quòd partes vera dicere velint, sed exigi etiam posse iuramentum calumniæ, quòd existiment, se causam justam, seu probabilem habere, & probationes, exceptiones &c. afferre nolint, nisi quas justas esse arbitrentur.

CAPITVLVM II.

In Appellationis.

1. Iuramentum calumnia etiam in secunda instantia coram iudice appellationis præstari debet.
2. Præter iuramentum, quod de calumnia in animam suam præstat Dominus, etiam Procurator in propriam animam jurare cogitur.
3. Quod idem de Advocatis etiam dicendum est, nisi consuetudine fortassis introductum

Etum fit, ut ab his talia iuramenta non exigantur.

4. *Potesť Judex ex rationabili motivo sapientiã partibus in eadem causa quò ad facta quaedam particularia iuramentum calumniæ exigere, eandem pœnam quoad factum tale particulare incurrente eo, qui contumaciter hoc iuramentum recusat, quam incurreret quoad totam causam, si de ea jurare nollit.*

1. **T**ametſi in Cauſa Principali ſeu primæ Inſtantię iuramentum calumnię aut veritatis præſtitum ſit, tamen iterum edi debet in ſecunda inſtantiã coram iudice Appellationis. Rationem dat Dominicus hic Not. 3. quia cùm mutantur perſonę iudicii, vt iudex in cauſa appellationis, tum pertinentia ad ordinem ſeu ſolemnitatem iudicii repeti ſolent, videlicet, libelli oblatio, litis conteſtatio, iuramentum calumnię.

ſ. Procuratores.

2. Si poſtquam perſona principalis de Calumnia iurauit, Procuratorem ad litem proſequendam conſtituerit, ipſe quoque Procurator iurare de Calumnia cogitur, tametiſi in cauſa inſtructus venerit, ſeu cum mandato, quid ponere, reſpondere, aut agere debeat.

Nota, præter iuramentum, quod Dominus in animam ſuam præſtat, etiam Procurator in propriam animam iurare cogitur, quia etiam ipſe calumniaſe inferit, ſi ſciens cauſam eſſe iniuſtam, aut non credens eſſe juſtam, defendendam ſuſcipiat. His adde, quòd etiam Patroni cauſarum ſeu Advocati, de Calumnia iurare debeant. *iuxta l. 2. b. 2. c. l. Rem non nouam. 12. de iudic.* Sed id non obſeruari, ait *Panorm. in cap. 1. n. 5. extra h. t.* forte ne per iuriis occaſio præbeat, quia frequenter Advocati precibus aut pecuniis adducti cauſas ſuſcipiunt, quas juſtas aut probabiles eſſe non exiſtimant, quã in re grauiter peccant, etiam contra juſtitiam.

ſ. In omnibus.

Tametſi de Calumnia aut veritate jura-

tam ſit, poteſt tamen iudex in omni cauſa, quotieſcunq; videtur, à partibus exigere iuramentum malitię.

Adverte, quòd, quamvis iuramentum calumnię ſemel tantùm præſtandum ſit. *Authent. hoc Sacramentum. b. 1.* quia ſe extendit ad totam cauſam, omneſque eius articulos, nihilominus tamen in progreſſu cauſæ, ſi ſuſpicio ſit, quòd Reus vel Actor malitiõe aliquid proponat, aut excipiat, aut dilationem aliquam petat, iudex jubere poteſt, vt de malitiã juret, id eſt, quòd id non faciat malitiõe, ſed exiſtimans juſtam ſe cauſam habere, ideò nimirum, quia cautio ſpecialis plus timetur, quàm generalis; volo dicere, etſi generatim iuratum fuerit, tamen magis timeri ſpeciale iuramentum ſuper articulo particulari, vt Ancharanus hic obſeruat. *Not. 3.* Sed quid ſi Actor aut Reus juſſus de malitiã iurare, contumaciter renuat. Reſp. tunc præſumptio contra ipſum eſt, ob quam ad articulum illum v. g. exceptionem obijciendam, non admittendus eſt, imò quandoque pro confeſſo habendus. *Arg. cap. De Confes. in 6. Videatur Gail. l. 1. obſer. 87.*

CAPITVLVM III.

Nullam.

Procurator afferens mandatum ſpeciale de iurando in animam Domini, admitti debet.

SVMMARIVM.

1. *Procurator qui ſpeciale mandatum habet, ut de calumnia juret in animam Domini, admitti debet, ita tamen vt in ſuper etiam de calumnia juret in animam ſuam.*
2. *De jure quidem non ſufficit vt Procurator generatim conſtitutus ad lites cum mandato iurandi in animam Domini admittatur in quacunque cauſa ſpeciali; conſueudo tamen hoc obrinet ſaltem ſi longius abſit Dominus.*

DE hac re olim magna erat inter DD. r; controverſia, num perſona principalis per ſe de calumnia iurare debeat, an verò id facere poſſit per Procuratorem, quam qua-